

Zeszyt Osuchowski

Nr 4

OSUCHY 2006

WYDAWCA

Gminny Ośrodek Kultury w Łukowej
23 – 412 Łukowa
tel. 0 84 687 40 5
e-mail: gokluk1@wp.pl
www.lukowa.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Prof. Jerzy Markiewicz, Wiesława Kubów, Lucyna Paluch,
Maria Działo, Tomasz Brytan

SKŁAD KOMPUTEROWY

Krzysztof Żyła

DRUK

Z.p. "Helvetica"

ZDJĘCIA

Ze zbiorów Muzeum Ziemi Biłgorajskiej w Biłgoraju

Jerzy Markiewicz

ZBRODNIA WOJENNA NA RAPACH

/Ekshumacja 2 sierpnia 1944r. /

W miesiącu czerwcu 1944 roku Niemcy w południowej Lubelszczyźnie /Zamojszczyzna/ przeprowadzili dwie operacje przeciwpartyzanckie określane kryptonimami „Sturmwind I” /Wicher I/ i „Sturmwind II /Wicher II/. Operacje wojskowe były największymi akcjami przeciwpartyzanckimi na okupowanych ziemiach polskich. Pierwsza z nich obejmowała tereny zachodniej Puszczy Solskiej/lasy janowskie/ zaś druga jej wschodnie obszary.

Celem niemieckich działań wojskowo-policyjnych było rozbitcie i zniszczenie zgrupowań i oddziałów partyzanckich Armii Krajowej, Batalionów Chłopskich, armii Ludowej i radzieckich oddziałów rajdowych rozpoznawczo-dywersyjnych. Działyły one na zapleczu frontu wschodniego niemieckiej Grupy Armii „Północna Ukraina”. Przebieg obu operacji jest w zasadzie dobrze znany, gdyż został opisany w publikacjach książkowych, artykułach i wspomnieniach.

W obu tych operacjach do niewoli niemieckiej dostawali się partyzanci, których przewożonodo obozu przejściowego w Biłgoraju, gdzie również przetrzymywano ludność cywilną ze wsi objętych pacyfikacjami. W pobliskim gmachu gestapo więziono partyzantów oraz osoby podejrzane o sprzyjanie im, bądź przynależność do konspiracyjnych polskich organizacji niepodległościowych.

Przesłuchania wziętych do niewoli żołnierzy były brutalne i okrutne. Bito więźniów knutami i pałkami do utraty przytomności. Kopano po całym ciele i głowie . Łamano kończyny, żebra, szczęki, odbijano organy wewnętrzne / nerki, płuca/ .

Dnia 4 lipca 1944 roku rozstrzelano w lesie Rapy koło Biłgoraja 60 wziętych do niewoli żołnierzy Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich. Fakt dokonania egzekucji podano do wiadomości obwieszczeniami w języku polskim i niemieckim. Przy każdym nazwisku zamordowanej osoby, jako przyczynę podano „przynależność do band”.¹

Na miejsce egzekucji przewożono żołnierzy samochodami powiązanych po pięciu drutem kolczastym. Miejsce zbrodni

starannie zamaskowano sadząc młode sosny.

Egzekucja dokonana 4 lipca 1944 roku w lesie Rapy uważana jest za kończącą operację „Wicher” i uznana za zbrodnię wojenną.

Dnia 2 sierpnia 1944 roku dokonano ekshumacji zwłok żołnierzy --partyzantów zamordowanych 4 lipca 1944 roku na Rapach. Przeprowadzona została przez Komisję Sądowo-Lekarską powołaną przez burmistrza miasta Biłgoraja i Komisję Opieki Nad Grobami Pomordowanych Polaków, w składzie: Józef Rutkowski – sędzia Sądu Grodzkiego w Biłgoraju, Jan Malawski – protokolant tegoż Sadu i Ignacy Lesiuk – biegły lekarz.

W bieżącym roku minie 62 lata od daty dokonanej zbrodni na Rapach. Istnieje uzasadniona potrzeba społeczna i naukowa opublikowania „Protokołu miejsca stracenia i zewnętrznych oględzin zwłok pomordowanych Polaków przez okupantów niemieckich”². Protokół stanowi dowodowo, procesowo i historycznie niezmiernej wagi dokument zbrodni hitlerowskiej.

Jednak widziany i oceniany przez pryzmat człowieczeństwa ukazuje niewymierne okrucieństwo oprawców i niewyobrażalne cierpienia ofiar.

Jerzy Markiewicz

1. Egzekucji poświęcony jest analityczny artykuł Doroty Skakuj, Zbrodnia na rapach 1944r., Zeszyt Osuchowski Nr 3, Osuchy 2005.
2. Zbiór prywatny Jerzego Markiewicza.

Protokół
ogłędzin miejsca stracenia i zewnętrznych ogłędzin zwłok
pomordowanych Polaków przez okupantów niemieckich.

Dnia 2 sierpnia 1944 roku na zaproszenie Burmistrza pana Bronisława Bentkowskiego i Komisji Opieki Nad Grobami Pomordowanych Polaków, Komisja Sądowo-Lekarska w składzie: Józefa Rutkowskiego, Sędziego grodzkiego w Biłgoraju, Protokółanta Jana Malawskiego, przy udziale biegłego- lekarza D-ra Ignacego Lesiuka, po przybyciu na miejsce stracenia w obecności członków wyżej wymienione Komisji, stwierdziła co następuje:

Miejsce stracenia znajduje się w Państwowym lesie, Oddział 7, w odległości 2 ½ kilometra od Biłgoraja w równej odległości między stacją Rapy a wsią Rapy, położone po prawej stronie drogi wiodącej od szosy Biłgoraj – Zwierzyniec do wsi Rapy. Miejsce to od tej drogi leży mniej więcej w odległości 30 metrów od drogi leśnej, prowadzącej do Rap, wśród młododrzewia.

Tu stwierdzono wspólną mogiłę, częściowo już odgrzebaną, długości 7 metrów, szerokości 3 metrów, głębokości 2 metrów, w której zwłoki pomordowanych mężczyzn powiązane były każdego z osobna i następnie w piątki jeden obok drugiego drutem grubym / telefonicznym/ o znacznej sztywności. Zwłoki te leżały w różnych pozach, przeważnie jednak twarzą do ziemi. Były one częściowo w ubraniach bądź też tylko w pewnej części garderoby, a mianowicie w koszulach i kalesonach.

Obecni tu ludzie, którzy odkopywali mogiłę i pewna ilość poszukująca swoich krewnych, oświadczyli, że mogiła ta przed odkopaniem jej była starannie zamaskowana, tak że trudno było ją odnaleźć, bowiem na wierzchu jej znajdował się wrzos robiący wrażenie jakby nie był zdejmowany, a między nim rosły z korzeniami sosenki, które wprawdzie straciły swoją pierwotną barwę zieleni, gdyż były pożółkłe, jednak rozmieszczone były w takiej odległości jak i reszta młodego lasu. Rozpoznanie mogiły nastąpiło dopiero w ten sposób, że przypadkowo przy podnoszeniu wrzosa wraz z ziemią okazało się, iż warstwa wierzchnia nie jest ściśle złączona z pozostałą ziemią i że pod tą jest ziemia świeża. Przy dalszym kopaniu w tym miejscu natrafiono na zwłoki.

Następnie przystąpiono do wydobywania zwłok i rozpoznawania

tychże, oraz ich oględzin zewnętrznych, które wykazały co następuje:

1/ Zwłoki mężczyzny, wzrostu średniego, ubrane w garnitur roboczy koloru granatowego, przepasane paskiem, pod ubraniem koszula oraz trykotowe kalesonki, na czwartym palcu ręki lewej znajdował się pierścionek z inicjałami „F. S”, a nadto przy zwłokach znaleziono 110 złotych banknotami i notatkę na papierze pakunkowym „Tadeusz Wolanin syn Michała”, oraz paczkę sacharyny i machorkę.

Na zwłokach na boku prawym poniżej prawej łopatki stwierdzono ranę wlotową pocisku, a drugą ranę wlotową na czaszce w okolicy skroni lewej. Na granicy kości ciemieniowej i czołowej w linii środkowej ciała, znajdowała się rana wylotowa, rozległa, przy czym kości sklepienia czaszki były strzaskane. Na obu rękach w okolicy stawu ramiennie-nadgarstkowego, znajdowały się pętle z drutu, przy czym stwierdzono podbiegnięcia krwawe oraz otarcia w tych miejscach naskórka.

2/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, dobrze odżywionego, ubrane w bluzkę sztruksową i spodnie drelichowe, oraz pulower. Pod tym znajdowała się koszula. Spodnie były przepasane paskiem skórzanym. Przy zwłokach znaleziono portmonetkę skórzaną, grzebień czarny, zegarek, dwa medaliki, obrazek pana Jezusa na tle brązowym, dwa różańce, 140 zł. Banknotami i szelki.

Na plecach w okolicy łopatki prawej rana wlotowa od pocisku, wylot której znajduje się w okolicy prawej piersi. Twarz cała zniekształcona, kości szczęki górnej i dolnej połamane za życia. Na obu policzkach i w okolicy podszczęk podbiegnięcia krwawe przyżyciowe. Na prawym policzku zmiażdżenie tkanek miękkich. Na rękach pętle druciane, kilkakrotnie skręcone. W miejscu pętli w stawie przedramiennie-nadgarstkowym złamanie.

3/ Zwłoki mężczyzny JANA WOLANINA, syna Jana, z Woli Małej, wzrostu średniego, rozpoznanego przez ojca Jana Wolanina, po ogólnym wyglądzie i ubraniu.

Twarz zniekształcona, całe sklepienie czaszki zmiażdżone, szczeka dolna i górna zmiażdżone zupełnie. Na plecach po stronie prawej trzy rany wlotowe od pocisków w linii prostej na wysokości łopatki oraz ostatnich żeber. Na przedniej powierzchni klatki piersiowej trzy rany wylotowe w okolicy piersi i podżebrza. Na obu rękach na dłoniach i przedramionach rozległe podbiegnięcia krwawe oraz starcia naskórka przyżyciowe. Na obu stopach rozległe podbiegnięcia krwawe.

Zwłoki ubrane były w garnitur brązowy, bieliznę. Na palcu lewej ręki znajdował się pierścień własnego jego wyrobu, jak to świadczył ojciec zmarłego.

- 4/ Zwłoki mężczyzny JANA MAŁKA, syna Kazimierza, z Dąbrowicy, lat 32, ubrane w spodnie koloru i typu wojskowego, w bluzę koloru granatowego oraz trzewiki. Spodnie przepasane paskiem. W kieszeni marynarki znaleziono kopertę niebieską z napisem: "Tadeusz Kołodziejczyk, Krzeszów". Zwłoki rozpoznane przez matkę zmarłego Agatę Małek i siostrę Katarzynę Małek. Po ogólnym zewnętrznym wyglądzie, a w szczególności ubraniu i pasku.

Na zwłokach stwierdzono: sklepienie czaszki zmiażdżone zupełnie, szczeka górna i dolna zmiażdżone. Na plecach w okolicy lewego barku rana wlotowa od pocisku. Na ramionach otarcia naskórka i krwawe podbiegnięcia przyżyciowe. Na kończynach górnych kilkakrotną pętlę z grubego drutu. Na prawym oczodole rozległe podbiegnięcia krwawe. Następnie stwierdzono przepuklinę, która może pochodzić z bicia.

- 5/ Zwłoki JANA KAWY w wieku lat 16, zamieszkałego we wsi Buliczówka, gm. Łukowa, ubrane w spodnie kroju i koloru wojskowego, w swetr i koszulę lnianą.

Na zwłokach stwierdzono: na plecach w okolicy lewej łopatki oraz na kręgosłupie w okolicy kręgów płciowych dwie rany wlotowe od pocisków. Na pośladkach, podudziach liczne podbiegnięcia krwawe przyżyciowe. W górnej części uda podbiegnięcia krwawe przyżyciowe. Na przedramionach rozległe otarcia naskórka i podbiegnięcia krwawe.

Zwłoki rozpoznane zostały przez matkę zmarłego Franciszkę

Kawa z Buliczowki po ubraniu i ogólnym zewnętrznym wyglądzie.

6/ Zwłoki mężczyzny ubrane w spodnie płócienne, połatane, koszulę płócienną. Ręce związane grubym drutem, okręcone kilkakrotnie. 2 pary kaleson płóciennych, przepasane paskiem skórzanym.

Czaszka zdruzgotana zupełnie, oczodoły zniszczone. Na kości skroniowej prawej wlot pocisku. Wylotu nie ma. Kości twarzy zmiażdżone. Na potylicy na skroni lewej podbiegnięcia krwawe. Na kończynach górnych w przegubie przyżyciowe zakrwawienia. Na głowie 2 wloty z tyłu czaszki. Na podudziach podbiegnięcia krwawe przyżyciowe. Na szyi zawieszony medalik. W kieszeni spodni znaleziono łyżeczkę żelazną.

7/ Zwłoki JERZEGO STEINDLA z Krzeszowa, ubrane w dwie koszule, jedna biała w niebieskie paski, druga cała granatowa, kalesony trykotowe białe, na szyi medalik z łańcuszkiem, owłosienie rude, wąsy przystrzyżone. Zwłoki dobrze zbudowane i odżywione. Obie kończyny górne związane drutem. Zwłoki rozpoznane przez brata zmarłego Eugeniusza Steindla ze Zwierzyńca.

Na głowie w okolicy skroniowej lewej dwie rany wlotowe od pocisków powyżej i poza małżowiną uszna. Na prawej stronie czaszki kości skroniowe i ciemieniowe strzaskane zupełnie. Na plecach poniżej łopatki prawej rana wlotowa pocisku. Na całym ciele przyżyciowe podbiegnięcia krwawe.

8/ Zwłoki JÓZEFA NIZIA ubrane w marynarkę z płótna lnianego, spodnie i koszule z materiału domowego wyrobu. Spodnie koloru czarnego, druga koszula również z lnianego płótna. obie ręce w przegubie skrepowane drutem. Przy zwłokach w kieszeni ubrania znaleziono dwie chusteczki do nosa, jedna z nich biała, a druga w kratkę. Zmarłego rozpoznał brat Franciszek Nizio i siostra Aniela Solak po ubraniu oraz po szramie pozostałym po postrzale na środkowym palcu lewej ręki.

Na klatce piersiowej i plecach po stronie lewej w okolicy łopatki dwie rany wlotowe od pocisku i na wysokości tej samej po

stronie lewej rany wlotowe od pocisków. Na przedniej stronie prawej klatki piersiowej na wysokości sutka, oraz powyżej pępka trzy rany wylotowe rozległe. Na skórze po całym ciele liczne przyżyciowe podbiegnięcia krwawe.

- 9/ Zwłoki MIECZYŚŁAWA KAZANECKIEGO, lat 19 z Krzeszowa rozpoznane zostały przez ojca zmarłego Józefa Kazaneckiego i kolegów, a mianowicie po trzech platynowych zębach, łańcuszku na szyi, bieliźnie i ubraniu.

Na zwłokach stwierdzono następujące rany: na głowie, na potylicy rana wlotowa od pocisku, wylot w jamie ustnej na wysokości szczęki górnej. Szczeka dolna zniszczona od uderzenia. Na głowie i na ciele całym przyżyciowe podbiegnięcia krwawe.

- 10/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, ubrane w kamizelkę koloru czarnego, dwoje spodni z płótna domowego wyrobu, łatanie, koszulę nową z niebieskimi guzikami szklanymi, kalesony lniane zapinane na czarny, duży guzik, przepasane paskiem skórzanym. Przy zapięciu spodni, znajduje się listewka zielonego koloru.

Na głowie, na prawej skroni rana wlotowa pocisku, wylot po stronie lewej, czaszka zniszczona kompletnie. Na całym ciele przyżyciowe krwawe podbiegnięcia.

- 11/ Zwłoki MIECZYŚŁAWA GUTKA, lat 22 z Ulanowa, rozpoznane zostały przez matkę zmarłego Anielę Gutkową, która obecna była przy oględzinach. Rozpoznała ona po ogólnym zewnętrznym wyglądzie, po ubraniu i przedmiotach przy zwłokach znalezionych. Zwłoki ubrane były w sweter brązowy, koszulę w pasy niebieskie, kalesony białe w pasy czerwone, spodnie koloru niebieskiego. W kieszeniach ubrania znaleziono: krzyżyk drewniany, figurkę Św. Antoniego, kartkę białego papieru z napisem o treści trudnej do odczytania, pochodzącej od Jadwigi z Ulanowa, a zaadresowanej "do Mietka".

Na głowie, na potylicy wlot pocisku, wylot w okolicy czołowej po stronie lewej. Na plecach w górnej części łopatki lewej dwie rany wlotowe; wylot w okolicy lewej pachy. Na lewym ramieniu oraz

na przedramieniu trzy rany wlotowe na powierzchni tylnej; wylot na powierzchni przedniej lewej kończyny. Kość ramienna lewa zdruzgotana zupełnie, na obu ramionach oraz na całym ciele podbiegnięcia krwawe przyżyciowe bardzo rozległe.

- 12/ Zwłoki JANA DZIDUCHA, lat 19 z Rudy Solskiej, rozpoznane zostały przez rodziców zmarłego Andrzeja i Marię Dziduchów po ubraniu, bieliźnie i ogólnym zewnętrznym wyglądzie. Zwłoki ubrane były w kamizelkę popielatą w paski ciemno-brązowe, spodnie struksowe-pluszowe /otrzymywane na przydziały/, przepasane paskiem, koszulę lnianą i także kalesony. Zapasowe kalesony i koszula biała w zanadru.

Na czaszce w okolicy skroniowej i ciemieniowej po stronie prawej dwie rany wlotowe. Wylot w okolicy skroniowej i ciemieniowej po stronie lewej. Kości czaszki zdruzgotane. Na głowie, klatce piersiowej i plecach rozległe podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

- 13/ Zwłoki ZBIGNIEWA GOŹDZIA , lat 20 z Krzeszowa, rozpoznane przez rodzinę po zewnętrznym wyglądzie i ubraniu. Zwłoki ubrane w sweter czarny i drugi popielaty, koszulę płócienną, także kalesony i spodnie do butów koloru zielonkawego.

Czaszka cała oraz twarz zupełnie zdruzgotana. Na plecach w okolicy prawej łopatki i kręgosłupa dwie rany wlotowe. Na ciele liczne podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

- 14/ Zwłoki mężczyzny, wzrostu średniego, ubrane w sweter koloru czarnego, spodnie z płótna domowego wyrobu, farbowane, przyniszczone, przepasane czarnym paskiem wojskowym, koszulę z płótna białego, cienkiego, kalesonki trykotowe, owłosienie ciemnoblond. W kieszeni spodni cewka nici czarnych. Na głowie w górnej części karku rana wlotowa pocisku, wylot znajduje się w części twarzowej, przy czym twarz jest zupełnie zmiażdżona i zniekształcona. Na plecach po stronie prawej w pobliżu kręgosłupa rana wlotowa pocisku. Na ciele i na czaszce liczne podbiegnięcia krwawe przyżyciowe. W okolicy lędźwiowej owrzodzenie pokryte przylepem. Na lewym podudziu rana powierzchowna pokryta bandażem.

15/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, ubrane w kamizelkę koloru granatowego, dwie koszule, jedna w kratkę, druga w niebieskie paski, oraz trzecia koszula ciemno-zielonkawego koloru, na szyi medalik zawieszony na tasemce; spodnie płócienne, przepasane paskiem skórzanym, buty / kamasze/ firmy "Bata" na gumie, skarpety czarne wełniane. Kamizelka o podszewce w paski. W kieszeni ubrania znaleziono: broszkę z białej masy przedstawiającą marynarza, opaskę na oko czarną oraz grzebień żelazny.

Na twarzy w dolnej części prawego policzka rana wylotowa rozległa. na plecach w okolicy prawej łopatki rana wlotowa; wylot w okolicy prawego sutka. Na czaszce, klatce piersiowej, narządach płciowych i na kończynach liczne podbiegnięcia krwawe przyżyciowe rozległe.

16/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, ubrane w marynarkę roboczą ciemna, w kieszeni marynarki łyżeczka metalowa koloru czarnego, koszulę z płótna ciemnego, pochodzenia wojskowego / widoczny odcisk pieczęci wojskowej/, gors tej koszuli naszywany płótnem w paski, spodnie z koca szarego, bez kaleson.

Na głowie w okolicy skroniowej lewej rana wlotowa od pocisku. W okolicy guza czołowego prawego wylot. W okolicy lewej łopatki dwie rany wlotowe, oraz powyżej rana powierzchowna przykryta przylepem. W okolicy podobojczykowej prawej oraz poniżej prawej piersi dwie rany wylotowe. W okolicy lędźwiowej prawej przy kręgosłupie dwie rany wlotowe. Na ciele z szczególnie klatce piersiowej i jamie brzusznej nadbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

17/ Zwłoki LUDWIKA KRZESZOWCA, lat 20 syna Michała z Różańca, rozpoznane przez ojca zmarłego Michała Krzeszowca po ubraniu, zewnętrznym wyglądzie, a osobliwie po szramie na dużym palcu lewej nogi. Zmarły ubrany był w marynarkę koloru czarnego, kamizelkę koloru niebieskiego, koszulę płócienną, spodnie płócienne farbowane.

Na czaszce w okolicy potylicy rana wlotowa od pocisku; wylot w okolicy prawego policzka. Czaszka cała zdruzgotana. Na ciele oraz na skórze liczne pośmiertne plamy przyżyciowe.

- 18/ Zwłoki mężczyzny, wzrostu średniego, ubrane w kurtkę sukienną z patką z tyłu o czarnych, dużych guzikach, spodnie wojskowe z naszytymi lejami do butów i spodenki. W kieszeni marynarki znajdował się czarny beret.
Na podbródku rana wlotowa pocisku; na plecach trzy rany wlotowe na wysokości łopatki przy kręgosłupie. Na czaszce i klatce piersiowej pośmiertne plamy przyżyciowe.
- 19/ zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, ubrane w kurtkę lnianą, malowaną, spodnie lniane i także spodenki / kalesony/, przepasane rzemiennym wąskim paskiem, koszulę białą lnianą. W kieszeni ubrania znajduje się grzebień rogowy gęsty i zapalniczka.
Czaszka cała zdeformowana, strzaskana zupełnie. Na skórze twarzy, szyi i klatki piersiowej podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.
- 20/ Zwłoki JÓZEFA BAŁKA, syna Franciszka, urodzonego 9.II.1022 r. w Ślemieniu pow. Żywiec. Wzrostu średniego, ubrane w marynarkę sztruksową, spodnie ciemne, sweter koloru kawowego i koszule koloru niebieskiego. Na szyi zawieszony biały różaniec. W kieszeni spodni znaleziono dowód wystawiony przez gminę Tereszpól oraz kartę pracy z fotografiami na imię zmarłego.
Na głowie na granicy pomiędzy kością potyliczną a ciemieniową rana wlotowa pocisku; wylot na kości czołowej po stronie prawej. Szczeka dolna i górna zmiażdżone. Na ciele przyżyciowe liczne podbiegnięcia krwawe, szczególnie na głowie, klatce piersiowej i brzuchu.
- 21/ Zwłoki KAZIMIERZA GRANDY, lat 20 z Zamchu gmina Łukowa, rozpoznane przez siostrę zmarłego Marię Kusiak po ubraniu, ogólnym wyglądzie i przedmiotach znalezionych przy zmarłym. Zwłoki ubrane były w marynarkę ciemną, koszulę białą, dwie pary spodni wyrobu własnego, malowane, przepasane paskiem. W kieszeni marynarki znajduje się portfel, a w nim grzebień i fotografia zmarłego.

Na głowie w dolnej części potylicy po stronie lewej rana wlotowa pocisku; wylot na kości ciemieniowej lewej; cała czaszka strzaskana. Na plecach poniżej prawej łopatki oraz w okolicy ostatnich żeber po stronie lewej rany wlotowe. Na klatce piersiowej po stronie prawej przy mostku rana wylotowa, na ciele podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

22/ Zwłoki MARCINA LITKOWCA zidentyfikowane na podstawie dokumentów znalezionych przy zmarłym. Zwłoki ubrane w kurtkę koloru brązowego w paski, w drugą kurtkę wojskową koloru zielonego, pod tym brązowy sweter wełniany bez rękawów, koszula lniana z naszytym białym gorsem, spodnie koloru zielonkawego, kalesony lniane. W kieszeni ubrania znajduje się marmurek do ostrzenia brzytwy, dowód tożsamości konia, pocztówka, kwit sprzedaży krowy, recepta wystawiona przez D-ra Pojaska z Biłgoraja oraz inne notatki i dokumenty; wszystkie opiewają na imię i nazwisko zmarłego Marciana Litkowca. Zmarły obuty był w trzewiki.

Na głowie w okolicy skroniowej lewej rana wlotowa pocisku; wylot na prawej skroni. Kości czaszki strzaskane, szczęka dolna złamana. Na plecach w okolicy łopatki lewej oraz w okolicy dolnych żeber po tejże stronie dwie rany wlotowe; na brzuchu w okolicy pępka rana wylotowa. Na głowie i na ciele podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

23/ zwłoki JANA KNAPA z Łukowej, rozpoznane przez siostrę zmarłego Eugenie Ćwik z Babic gm. Łukowa po ubraniu i zewnętrznym ogólnym wyglądzie oraz owłosieniu. Zmarły ubrany w kurtkę koloru ciemnego, swetr wełniany popielaty, koszula lniana, spodnie struksowe do butów przepasane paskiem szerokim, wojskowym, czarnym.

Na głowie na lewym policzku rana wlotowa pocisku; wylot na kości skroniowej prawej. Na głowie i rękach rozległe podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

24/ Zwłoki WOJCIECHA GAŁCZYŃSKIEGO, syna Jana urodz. w 1907 r. z Korchowa pow. Biłgoraj, zidentyfikowanego przez żonę zmarłego Marię Gałczyńską po ogólnym zewnętrznym

wyglądzie i ubraniu. Zmarły ubrany w sweter z rękawami i drugi swetr bez rękawów, spodnie lniane malowane, noszone na szelkach, koszulę lnianą. Na rękach nie ma śladów skrepowania drutem.

Na czaszce w okolicy skroniowo-potylicznej rana wlotowa od pocisku, zaś w okolicy ciemieniowo-czołowej wylot po stronie prawej. Sklepienie czaszki oraz kości w okolicy wylotu zmiażdżone. Na plecach w okolicy lędźwiowej tuż przy kręgosłupie dwie rany wlotowe. Na głowie, klatce piersiowej liczne podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

- 25/ Zwłoki mężczyzny, wzrostu średniego, ubrane w kamizelkę koloru granatowego, koszulę sportową, spodnie do kamaszy przepasane paskiem skórzanym, pod nimi drugie spodnie robocze, koloru granatowego, trzewiki wojskowe nabijane gwoździami. W kieszeni ubrania znaleziono łyżkę stołową, spinkę oraz trzy chusteczki do nosa, w tym jedna serwetkowa, na drugiej zaś wyszyty monogram "M".

Na głowie w okolicy skroniowej lewej rana wlotowa pocisku, wylot znajduje się w okolicy czołowej po stronie lewej. Na plecach w okolicy między łopatkami dwie rany drążące w głąb, oraz w okolicy lędźwiowej lewej jedna rana w głąb drążąca. Rany na plecach przykryte przyłepem. Poza tym na plecach w linii pachowej lewej dwie rany w głąb drążące. Na głowie oraz na całym ciele liczne podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

- 26/ Zwłoki WOJCIECHA LEMBRYKA, syna Jana i Marianny, lat 23 z Korchowa, rozpoznane przez matkę zmarłego Mariannę Lembryk po ubraniu, twarzy i ogólnym zewnętrznym wyglądzie. Zwłoki ubrane w marynarkę płócienną, koszulę lnianą, spodnie lniane, malowane i kalesony lniane. Koszula zapinana na guziki szklane niebieskiego koloru. W kieszeni spodni znaleziono dwie chusteczki do nosa.

Na głowie w okolicy potylicy po stronie prawej rana wlotowa. Na prawym policzku poniżej oczodołu rana wylotowa. Na plecach po stronie lewej, przy kręgosłupie, poniżej łopatki rana wlotowa. Na ciele podbiegnięcia krwawe przyżyciowe dość liczne. Na rękach śladów powiązania drutem nie widać.

- 27/ Zwłoki SZCZEPANA WILKOSA syna Katarzyny, lat 20 z Żarów gmina Księżpol, rozpoznane przez matkę zmarłego Katarzynę Wilkos po ogólnym zewnętrznym wyglądzie i ubraniu. Zmarły ubrany jest w marynarkę i spodnie koloru niebieskiego przepasane paskiem rzemiennym oraz koszulę lnianą. W kieszeni ubrania znaleziono łyżkę stołową zwykłą. Na głowie na granicy kości ciemieniowych i potylicznych, w linii środkowej rana wlotowa pocisku. W okolicy czołowo-ciemieniowej po stronie prawej rana wylotowa; otoczenie kości przy wylocie strzaskane. Na ciele plamy przyżyciowe i podbiegnięcia krwawe.
- 28/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, ubrane w kamizelkę granatową z podszewką w paski, swetr z rękawami koloru popielatego, koszulę w drobne paski brązowe, spodnie z lejami do butów, typu wojskowego, koloru ciemnego, leje drelichowe, kalesony białe płóciennie. Spodnie przepasane paskiem skórzanym wojskowym. Na głowie w okolicy potylicy w linii środkowej ciała rana wlotowa. Na kości skroniowej rana wylotowa, przy czym całe sklepienie czaszki zmiażdżone. Na ciele podbiegnięcia krwawe przyżyciowe. Śladów wiązania rąk nie ma.
- 29/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego ubrane w płócienną marynarkę popielatą, pod nią druga marynarka z płótna czynowatego koloru ciemnego; koszule lnianą, spodnie ciemnoniebieskie przepasane paskiem skórzanym oraz drugie spodnie koloru ciemnego, barchanowe, kalesony lniane. Marynarka wierzchnia posiada z tyłu patkę. W kieszeni marynarki znaleziono szal zielony w popielato-brązowe szlaczki, oraz łyżkę żelazną z uszkiem w trzonku. Na głowie w okolicy skroniowej lewej rana wlotowa od pocisku. Na skroni prawej rana wylotowa. Czaszka, względnie sklepienie zmiażdżone. Na całym ciele a zwłaszcza na głowie, klatce piersiowej i brzuchu bardzo rozległe podbiegnięcia krwawe przyżyciowe. Śladów wiązania rąk nie stwierdza się.

- 30/ Zwłoki ANTONIEGO CZERWONKI ur. 24.III.1898 r. z Wolaninów, zidentyfikowanego na podstawie dokumentów znalezionych w ubraniu zmarłego, opiewających na imię i nazwisko Antoniego Czerwonki, a mianowicie: dowodu pracy Nr 467 wydanego przez Nadleśnictwo Państwowe w Zwierzyńcu, książeczki oszczędnościowej, dowodu tożsamości krowy i zaświadczenia sołtysa wsi Bukowina powiat Biłgoraj. Zwłoki ubrane są w kurtkę wojskową, kamizelkę i bluzę koloru popielatego, koszulę popielatą w paski brązowe i niebieskie, spodnie z samodziału, malowane w paski brązowe, kalessy płócienne białe, przepasane paskiem, na nogach buty robocze – drewniaki. Bluza zapinana na zamek błyskawiczny. Na głowie w okolicy prawego guza czołowego oraz na prawym policzku w okolicy kości jarzmowej rany wlotowe; wyloty na kości potylicznej. Na plecach w okolicy prawej łopatki rozległa rana drążąca w głąb. Na ciele, a szczególnie na głowie i kończynach dolnych rozległe podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.
- 31/ Zwłoki WOJCIECHA DERYŁAKA lat 32, syna Jana i Marianny z Derylaków, rozpoznane przez matkę zmarłego Mariannę Derylak po ubraniu i ogólnym zewnętrznym wyglądzie, a w szczególności po łatce czerwonej u marynarki, którą własnoręcznie przyszywała. Zwłoki ubrane są w bluzę brązową w paski, kamizelkę granatową z guzikami kremowymi, spodnie robocze granatowe i drugie także same spodnie, koszulę białą, obute w trzewiki i skarpety lniane własnej roboty. Na czaszce na kości potylicznej rana wlotowa pocisku. Całe sklepienie czaszki, szczególnie przedniej części zmiażdżone zupełnie. Na plecach i boku lewym rozległa rana powierzchowna powstała prawdopodobnie wskutek pobicia. Na ciele przyżyciowe podbiegnięcia krwawe.
- 32/ Zwłoki CZESŁAWA WASILEWSKIEGO urodzonego 10.II.1924r. z Krzeszowa pow. Biłgoraj, zidentyfikowane na podstawie dokumentów znalezionych przy zmarłym, a w szczególności zaświadczenia z tartaku w którym pracował i zaświadczenia wydanego przez gminę, opiewających na jego imię i nazwisko. Zwłoki ubrane są w marynarkę cająkową w paski, swetr

popielaty, na szyi zawieszony szkaplerz i dwa medaliki; pod swetrem koszula płócienna z naszywanym gorsem, spodnie robocze koloru niebieskiego, kalesony trykotowe, w kieszeni ubrania znaleziono chusteczkę do nosa w kratki, książeczkę do nabożeństwa z obrazkami, portfel z dokumentami; zaświadczenie z tartaku, zaświadczenia gminne, oraz 200 zł gotówka w banknotach 100, 50, 20, 20 i 10 złotych i drobne.

Na głowie na kości potylicznej rana wlotowa pocisku, wylot na przedniej powierzchni czaszki, przy czym całe sklepienie czaszki oraz górna część czaszki zmiażdżone i zniszczone zupełnie. Na przegubie dłoniowym ręki lewej pętla z grubego sznura kilkakrotnie zaciągnięta. Na kończynach dolnych oraz w okolicy narządów płciowych przyżyciowe podbiegnięcia krwawe.

33/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, ubrane w swetr i koszule trykotową, spodnie struksowe przepasane paskiem skórzanym koloru czerwonego, na szyi medalik zawieszony na sznureczku. W kieszeni spodni znajduje się tytoń w woreczku, zapalki i chusteczka do nosa, oraz opakowanie /pudełeczko/ po sacharynie. koszula koloru białego. Spodnie do butów.

Na głowie w okolicy skroniowej lewej rana wlotowa pocisku; wylot w okolicy guza czołowego prawego. Rana wlotowa na szyi po stronie lewej oraz na plecach w okolicy międzyłopatkowej przy kręgosłupie. Na ciele podbiegnięcia krwawe przyżyciowe. Na rękach nie stwierdzono śladów krępowania drutem.

34/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, ubrane w marynarkę dwurzędową w czarne prążki, zapinaną na guziki koloru żółtawego, bez podszewki, koszulę lnianą, spodnie do butów z materiału własnego wyrobu, przepasane pasem typu wojskowego, kalesony lniane. W kieszeni spodni znaleziono łyżkę żelazną.

Na czaszce w okolicy skroniowej lewej rana wlotowa. Na czaszce liczne podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

35/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, ubrane w marynarkę koloru czarnego, koszulę białą w paski niebieskie, spodnie ciemne

w czarne paski przepasane wąskim paskiem rzemiennym, bez kaleson. W kieszeni spodni znaleziono kłębek nici czerwonych i łyżkę żelazną. Zmarły nosił włosy długie, koloru blond.

Na czaszce w okolicy skroniowej lewej rozległa rana wylotowa od pocisku ze zniszczeniem kości lewej połowy czaszki oraz zdeformowaniem twarzy. Rana wlotowa na kości ciemieniowej prawej. Na klatce piersiowej w okolicy brzucha pośmiertne przyżyciowe podbiegnięcia krwawe.

36/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, ubrane w marynarkę typu wojskowego, pomalowaną, zapinaną na guziki wojskowe, koszulę trykotową zafarbowaną, spodnie wojskowe przepasane paskiem wojskowym, kalesony białe zapinane na guziki z obramowaniem. W kieszeni marynarki znaleziono kaszkiet bez daszka, łyżkę aluminiową, pudełko blaszane i guzik.

Na głowie na potylicy po stronie bocznej prawej rana wlotowa pocisku. Na czole w linii środkowej ciała rana wlotowa, następnie dwie rany wlotowe w okolicy skroniowej lewej. Wylot w okolicy twarzowej szczęki górnej, przy czym twarz cała zmiażdżona zupełnie. Na szyi po stronie przedniej rana wlotowa poniżej lewego obojczyka; rana powierzchowna drążąca w głąb. Na szyi i na klatce piersiowej oraz na kończynach przyżyciowe podbiegnięcia krwawe.

37/ Zwłoki JERZEGO DZIEDUSZKO ur. 16.III.1926 r. w Sokalu, syna Kazimierza i Marii, rozpoznane przez rodziców zmarłego Kazimierza i Marię Dzieduszków po ubraniu i bieliźnie oraz ogólnym zewnętrznym wyglądzie. Zwłoki ubrane w sweter koloru niebieskiego z zamkiem błyskawicznym, pod swetrem koszula niebieska w paski białe, spodnie do butów przepasane wąskim paskiem rzemiennym, kalesony trykotowe. Na spodniach z tyłu łąta niebieskiego koloru. Na szyi medalik. W kieszeni ubrania znajdują się dwie chusteczki do nosa i gwóźdź.

Na czaszce w okolicy skroniowej prawej dwie rany wlotowe pocisku; wylot w okolicy lewego oczodołu oraz kości ciemieniowych w linii środkowej. Kości twarzy szczególnie lewego policzka i sklepienia czaszki zmiażdżone. Na plecach w okolicy prawej łopatki i lewego barku dwie rany wlotowe;

wylot poniżej prawego obojczyka. Na kończynach i klatce piersiowej przyżyciowe podbiegnięcia krwawe.

- 38/ Zwłoki JANA SURMACZA lat 50, syna Józefa i Marianny, rozpoznane przez żonę zmarłego Agnieszkę Surmacz po ubraniu i chodakach, w które były obute. Nadto przy zwłokach znaleziono dowód osobisty na jego imię. Zwłoki ubrane są w kamizelkę szarą, sweter koloru buraczkowego, koszulę lnianą, spodnie ciemne przepasane paskiem, na nogach chodaki. W kieszeni marynarki znaleziono portfel a w nim dowód osobisty na imię i nazwisko Jana Surmacza. Na głowie i w okolicy potylicy w dolnej jej części rana wlotowa. Cała czaszka zmiażdżona zupełnie, twarz zniekształcona. Również na szyi, klatce piersiowej rozległe przyżyciowe krwawe podbiegnięcia.
- 39/ Zwłoki JANA DZIDO lat 23, syna Marcina z Korczowa, rozpoznane przez ojca zmarłego Marcina Dzido po dwu złotych zębach, oraz grzebieniu żelaznym przy zwłokach znalezionym i ubraniu. Zwłoki ubrane są w marynarkę i spodnie koloru lekko kawowego oraz koszulę i kalesony koloru białego. W kieszeni ubrania znaleziono grzebień żelazny. Obie ręce mocno skrupowane grubym drutem telefonicznym. Na plecach w okolicy dolnych kręgów piersiowych po stronie prawej rana wlotowa pocisku. Na ręce lewej na powierzchni tylnej w połowie ramienia rana wlotowa. Wylot w okolicy stawu barkowego na powierzchni przedniej. Na głowie, klatce piersiowej rozległe podbiegnięcia krwawe przyżyciowe. Wskutek postrzału w lewe ramię kość ramieniowa zgruchotana zupełnie. Twarz obrzęknięta. Obrzek wiśniowo zabarwiony. Jak wynika z odniesionych obrażeń, rany zadane nie były powodem natychmiastowej śmierci, a przyczyną śmierci było uduszenie się wskutek przysypania ziemia / za życia/.
- 40/ JÓZEF KANTY lat 25 syn Marcina i Agnieszki z Puszczy Solskiej pow. Biłgoraj, rozpoznany przez brata zmarłego Jana Kantego z Puszczy Solskiej, oraz Adama Sarzyńskiego z Biłgoraja po ogólnym wyglądzie zewnętrznym i ubraniu, a w szczególności

po pierścionku na palcu, złotym zębie i sprzączkach u dołu spodni. Zwłoki ubrane w marynarkę czarną zniszczoną, koszulę trykotową cienką i spodnie z granatowego drelichu, zapinane u dołu na sprzączki. Na palcu pierścioneł.

Na czaszce z lewej strony w okolicy kości skroniowej rana wlotowa pocisku; wylot po stronie prawej na granicy kości ciemieniowej i potylicznej. Na klatce piersiowej w okolicy mostka oraz w okolicy lewej pachy dwie rany powierzchowne drażące w głąb. Na głowie i na reszcie ciała przyżyciowe podbiegnięcia krwawe.

41/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, ubrane w marynarkę koloru czarnego odcień niebieski, spodnie szare przepasane pasem wojskowym, kamizelkę brązową o jasnych guzikach, koszulę w niebieskie paski i kalesony białe trykotowe. W kieszeni ubrania znaleziono grzebień masowy biały.

Na głowie po stronie prawej na kości skroniowej tuż za małżowiną uszna rana wlotowa pocisku; wylot w okolicy kości ciemieniowych w linii środkowej ciała. Na ciele przyżyciowe podbiegnięcia krwawe. Ręce odrutowane.

42/ Zwłoki JANA WALIŁKO lat 20 syna Tomasza i Anieli z Huciska rozpoznane przez brata zmarłego Romana Waliłko, po bieliźnie, ubraniu, butach i ogólnym wyglądzie zewnętrznym. Zwłoki ubrane w koszulę białą w niebieskie paski, spodnie sztruksowe do butów zapinane w dole na zamek błyskawiczny, przepasane paskiem sportowym, spodnie koloru brązowego. Na nogach trzewiki sznurowane rzemieniem.

Na głowie w okolicy skroniowej lewej rana wlotowa pocisku, wylot w okolicy kąta żuchwy po stronie prawej. Kości twarzy pogruchotane. Na ciele plamy przyżyciowe krwawe.

43/ Zwłoki FRANCISZKA ŁUKASIKA, lat 25 syna Karola i Marianny z Rap Dylańskich pow. Biłgoraj, rozpoznane przez żonę zmarłego Stanisławę Łukasik po ubraniu i ogólnym zewnętrznym wyglądzie, a w szczególności po sznurkach u kaleson. Zwłoki ubrane w sweter biały, koszulę płócienną, spodnie o butów przepasane wąskim paskiem rzemiennym,

na nogach buty z cholewkami, kalesony białe.

Na głowie na granicy kości potylicznej i skroniowej po stronie lewej rana wlotowa pocisku, druga rana wlotowa w okolicy przewodu usznego lewego, wylot w okolicy oczodołu lewego. Na skórze ciała pobiegnięcia krwawe przyżyciowe.

- 44/ Zwłoki KAZIMIERZA HAJDUKA urodzonego 18.11.1915 r. syna Adama z Przemyśla, rozpoznała żona zmarłego Stanisława Hajduk po ubraniu i ogólnym wyglądzie zewnętrznym, a nadto identyczność jego stwierdza znaleziony przy zwłokach w portfelu paszport rosyjski, wystawiony na imię wymienionego, oraz inne dowody. Zwłoki ubrane są w „fufajkę” i ubranie robocze oraz koszulę granatową jedwabną i bieliznę białą. W kieszeni ubrania portfel, a w nim paszport rosyjski i inne dokumenty. Na głowie i twarzy podbiegnięcia krwawe przyżyciowe, na plecach poniżej łopatki lewej w okolicy lędźwiowej kręgosłupa oraz po stronie prawej w okolicy ostatnich żeber trzy rany wlotowe pocisków. Wylot w okolicy prawego sutka. Na łopatce prawej rozległa rana powierzchowna zadana przed śmiercią na dłuższy czas. Na ciele plamy przyżyciowe.
- 45/ Zwłoki FRANCISZKA BEDNARZA lat 44 syna Łukasza i Agaty z Jędrzejówki powiat Biłgoraj, rozpoznane przez brata zmarłego Jana Bednarza po ubraniu i ogólnym wyglądzie zewnętrznym, a przede wszystkim po kluczykach i grzebieniu, znalezionym przy zwłokach. Zwłoki ubrane w bluzę drelichową, spodnie ciemne w białe paski, przywiązane sznurkiem, koszulę białą w wąskie paski niebieskie, kalesony lniane, na nogach trzewiki. Na szyi zawieszony różaniec. Na głowie w okolicy potylicy w górnej jej części rana wlotowa pocisku, przy czym kości sklepienia czaszki są rozsądzone. Wylotu brak. Przyżyciowe plamy krwawe na całym ciele.
- 46/ Zwłoki TADEUSZA KOŁODZIEJCZYKA lat 16 syna Jana i Olimpii z Krzeszowa, rozpoznane przez ojca zmarłego Jana Kołodziejczyka po ubraniu i ogólnym wyglądzie zewnętrznym. Zwłoki ubrane w spodnie granatowe, koszule i kalesony białe, w skarpetkach. W kieszeni ubrania znaleziono chusteczkę i beret.

Na głowie w okolicy skroniowej prawej rana wlotowa pocisku, wylot w linii środkowej ciała w okolicy kości ciemieniowych. Na ciele podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

- 47/ Zwłoki JANA JACHOSZA lat 21, syna Andrzeja i Marianny z Ciosmów powiat Biłgoraj, rozpoznane przez siostry zmarłego Katarzynę Babij, Karolinę Jachosz oraz pracodawczynię Anastazję Czyżo i Juliana Ciosmaka z Ciosmów po ubraniu i ogólnym wyglądzie. zwłoki ubrane w kurtkę watowaną, kamizelkę własnej roboty, koszulę białą, spodnie do kamaszy farbowane i trzewiki sznurowane.

Na głowie w dolnej części potylicy w linii środkowej ciała rana wlotowa. Wylotu nie stwierdza się. Na ciele plamy przyżyciowe. Na ręce lewej w przegubie dłoniowym gruby sznur kilkakrotnie zapętłony.

- 48/ Zwłoki JÓZEFA SZAŁAJA lat 30, syna Aleksandra i Pelagii z Bielin powiat Janów Lubelski, rozpoznane przez żonę zmarłego Janinę Szałaj po ubraniu, papierośnicy i obrazku przez nią danym, oraz ogólnym wyglądzie. Zwłoki ubrane są w koszulę białą w paski i spodnie do butów z naszywanymi lejami. W kieszeni spodni znaleziono papierośnicę i obrazek.

Na szyi po stronie prawej trzy rany wlotowe, jedna poniżej dolnego kąta żuchwy, druga na powierzchni bocznej, trzecia tuż przy linii środkowej ciała na przodzie. Na plecach dwie rany wlotowe w okolicy między łopatkami przy kręgosłupie. Na twarzy oraz na całej głowie stwierdza się rozległy obrzęk oraz zasinienie rozległe. Rany zadane nie spowodowały bezpośrednio śmierci, a śmierć nastąpiła w jakiś czas po zakopaniu. Na ciele podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

- 49/ Zwłoki ALOJZEGO WALASA urodzonego 19.V. 1926 r., syna Jana i Marii z Bielin, rozpoznane przez matkę zmarłego Marię Walasową po całej budowie ciała i ubraniu oraz po złotym zębie.

Na czaszce w okolicy potylicy rana wlotowa pocisku. Na szyi w połowie ramienia dolnego żuchwy po stronie prawej oraz na szyi w linii środkowej dwie rany wlotowe. Wylotów nie stwierdza się. Na skórze głowy podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

- 50/ Zwłoki KAZIMIERZA KONIA, lat 25, syna Klemensa i Anieli z Glinianki, rozpoznane przez brata zmarłego Bronisława Konia po ogólnym wyglądzie zewnętrznym i ubraniu.
Na głowie w okolicy potylicy po stronie prawej rana wlotowa pocisku, wylot w okolicy czołowej tuż ponad oczodołami w linii rodkowej ciała. Kości twarzy zmiażdżone. Na głowie oraz na ciele podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.
- 51/ Zwłoki JANA KUSIAKA lat 36 syna Franciszka z Korchowa, ubrane w marynarkę i sweter buraczkowego koloru, koszulę lnianą, spodnie i buty z cholewami. W kieszeni ubrania znaleziono portfel. Zmarły rozpoznany został przez żonę Ewę Kusiak po ogólnym wyglądzie, ubraniu i portfelu.
Na głowie w okolicy skroniowej lewej rana wlotowa pocisku, wylot w okolicy skroniowej prawej. Na plecach w okolicy między łopatkowej po lewej stronie kręgosłupa oraz w okolicy lędźwiowej dwie rany wlotowe. Na ciele przyżyciowe pobiegnięcia krwawe.
- 52/ Zwłoki JANA SIECZKI lat 25, syna Ludwika i Rozalii z Glinianki, rozpoznane przez matkę zmarłego po ogólnym wyglądzie, ubraniu i po złotym zębie.
Na głowie i szyi oraz na górnej części klatki piersiowej stwierdza się rozległy obrzęk o zabarwieniu sinawo-wiśniowym. Na ciele plamy przyżyciowe krwawe rozległe. Ran zadanych z broni palnej nie stwierdza się. Śmierć nastąpiła wskutek uduszenia się po przysypaniu ziemią.
- 53/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego, ubrane w marynarkę płócienną, sweter czarny zapinany na czarne guziki, kamizelkę popielatą w kratkę, koszulę białą w niebieskie paski, spodnie do butów z naszytymi lejami skórzanymi, przytrzymywanymi na szelkach skórzanych, zakończonych czerwoną gumą, kalesony białe. Na szyi medalik Matki Boskiej Częstochowskiej, awieszony na łańcuszku. W kieszeni ubrania znaleziono portmonetkę, a w niej lusterko i 500 złotowy banknot. Na palcu

złota obrączka. Spodnie sznurowane u dołu, na czarnych lejach naszyte żółte.

Na głowie w okolicy skroniowej lewej tuż poniżej małżowiny usznej rana wlotowa od pocisku. Na plecach w okolicy dolnego kąta łopatki prawej druga rana wlotowa, wylot na klatce piersiowej poniżej lewego obojczyka. Na lewej ręce w okolicy przegubu dłoniowego pętla z grubego sznura.

54/ Zwłoki JANA MOSKWY z Frampola zidentyfikowane na podstawie książeczki o nabożeństwa, na której na pierwszej kartce napisane jest imię i nazwisko wymienionego „MOSKWA JAN”, a znalezionej w kieszeni ubrania zmarłego. Zwłoki ubrane w bluzę wyrobu domowego, kombinezony robocze granatowo - szare z mankietami, koszulę koloru stalowego, kalesony lniane zapinane na blaszane guziki, na nogach kamasze. Oprócz książeczki do nabożeństwa przy zwłokach znaleziono połowę grzebienia czarnego z masy. Zmarły jest wzrostu wyżej średniego.

Na głowie na granicy kości skroniowej i ciemieniowej lewej stwierdza się pęknięcie rozległe kości czaszkowych, bez uszkodzenia powierzchni skóry. Na głowie i klatce piersiowej rozległy obrzęk. Poza tym na ciele zmian nie stwierdza się. Z pewnością podany uderzony został w głowę silnie tępym narzędziem ze złamaniem kości czaszki, będąc w stanie nieprzytomnym został wrzucony do dołu i zasypany ziemią.

55/ Zwłoki DYMITRA GŁUCHA urodzonego w 1906 roku z Zamchu gm. Babice, pow. Biłgoraj, rozpoznane przez syna zmarłego Wasyła Głucha urodzonego w 1929 roku po ubraniu i koszuli. Zwłoki ubrane są w wiatrówkę z płótna domowego wyrobu i także spodnie koloru czarnego, koszule z guzikami szklanymi, koloru niebieskiego, płócienna i także kalesony. Jeden guzik przy koszuli biały. Przy spodniach kieszonka do zegarka. Spodnie przepasane cienkim paskiem rzemiennym, na nogach trzewiki czarne sznurowane z haczykami żółtymi, zelowane. U bluzy guziki blaszane.

Na głowie w okolicy guza czołowego lewego rana wlotowa pocisku, wylotu nie stwierdza się. Na ciele i na głowie przyżyciowe podbiegnięcia krwawe.

56/ Zwłoki mężczyzny wzrostu średniego ubrane w marynarkę z koca o lnianej podszewce, zapinaną na duże guziki, kamizelkę czarną w desenie o białej podszewce w fioletowe paski, koszulę lnianą z naszyciem na przodzie z płótna białego, spodnie lniane malowane na czarno, przepasane paskiem rzemiennym, zapinane na duży guzik koloru czekoladowego, kalesony lniane z dużym guzikiem. Nogawki spodni posiadają nacięcia. W kieszeni kamizelki grzebień.

Szczeka dolna strzaskana po stronie prawej. Na klatce piersiowej tuż przy niższej przymostkowej części obojczyka po stronie lewej rana wlotowa od pocisku, przy czym obojczyk został strzaskany. Na głowie i na klatce piersiowej podbiegnięcia krwawe przyżyciowe. Poza tym na głowie i klatce piersiowej rozległy obrzęk o zabarwianiu sinawo-wiśniowym. Podany został uderzony tępym narzędziem ze złamaniem szczęki dolnej, oraz otrzymał ranę postrzałową. Obrażenia powyższe śmierci nie spowodowały. Przyczyną śmierci bezpośrednio było uduszenie wskutek zasypania ziemią.

W okolicy przeszło pół kilometra od tej mogiły, po przeciwnej stronie drogi leśnej prowadzącej do wsi Rapy, odkryto mogiłę, w podobny sposób co i pierwsza zamaskowaną, w której po odkopaniu znaleziono zwłoki czterech mężczyzn niewiadomego pochodzenia, oraz zwłoki kobiety.

Oględziny zewnętrzne tych zwłok wykazały co następuje:

57/ Zwłoki kobiety WANDY WASILEWSKIEJ z Brzyskich, lat 21 córki Józefa i Marii, żony Konrada Wasilewskiego, rozpoznane zostały przez ojca i męża zmarłej.

Zwłoki ubrane były w sweterek, biustonosz i majteczki płócienne. Oględziny lekarskie wykazały: na głowie na skroni lewej rana wlotowa pocisku, wylot na skroni prawej, przy czym cała okolica skroniowa jest zdruzgotana. Na prawym ramieniu w górnej części na tylnej powierzchni 3 rany wlotowe od pocisku; wylot na przedniej do środkowej powierzchni. Kość ramieniowa wskutek postrzałów zdruzgotana zupełnie. Na kościach czaszki, ramion obu, klatce piersiowej, jamie

brzuszej i kończynach dolnych liczne rozległe podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.

Podpisy odręczne, czytelne.

JRutkowski

Ignacy Lesiuk

Malawski

Opinia

Na podstawie dokonanych oględzin sądowo-lekarskich wydobytych zwłok Komisja stwierdza co następuje:

1. Na wszystkich zwłokach stwierdzono na skórze głowy, kończynach górnych i dolnych, klatce piersiowej, jamie brzusznej, a na niektórych zwłokach i na narządach płciowych podbiegnięcia krwawe rozległe przyżyciowe oraz rany powierzchowne w okolicy pleców i kończyn dolnych powstałe wskutek pobicia narzędziami tępymi. Jak wnioskować można ze zmian barwnikowych na skórze, pobicia dokonywane były na 1-2 tygodni przed dokonaniem morderstwa.
2. Przed dokonaniem morderstwa skazani byli krępowani grubym drutem przez zapętlenie kilkakrotne w okolicy stawów przedramiennie-nadgarstkowych, następnie wiązani byli tymże drutem w grupy po 5 osób. Krępowania dokonano na kilka godzin przed śmiercią, o czym świadczą powstałe otarcia naskórka rozległe na przedramionach w miejscu skrepowania oraz podbiegnięcia krwawe przyżyciowe.
3. Bezpośrednio przed zamordowaniem, po przywiezieniu na miejsce stracenia, pędzeni byli grupami o dołu, przy czym w sposób okrutny i barbarzyński byli bici i maltretowani, świadczy o tym na kilku zwłokach stwierdzone zmiażdżenie twarzy, w szczególności szczęki dolnej i górnej a na jednych zwłokach pęknięcia rozległe sklepienia czaszki. Obrażenia te powstały wskutek urazów tępych zadawanych narzędziem tępym, z nadzwyczaj znaczną siłą użytych, prawdopodobnie kolbami karabinowymi.
4. Morderstwa dokonano strzałami z broni palnej krótkiej maszynowej, oraz karabinów zwykłych ręcznych, o czym świadczą znalezione pociski oraz łuski na zwłokach i grobie

i jak świadczą rany stwierdzone na zwłokach.

5. Strzały były zadawane w tył głowy, w okolicy potylicy. Ranę wlotową stwierdzono w większości wypadków w potylicy, wylot w kości ciemieniowej, czołowej, skroniowej. Stwierdzono rany wlotowe i w okolicy innej części czaszki, lecz powstały one w ten sposób, iż przy strzelaniu, gdy jedni padali już zamordowani, inni razem powiązani, pociągani, zmieniali pozycje i strzały padały w inną okolicę ciała.
6. Stwierdzono liczne rany postrzałowe wlotowe na plecach oraz w okolicy lędźwiowej, co dowodzi, iż strzelano również poniżej głowy. Rany postrzałowe stwierdzono na potylicy i na plecach na tych samych zwłokach, prawdopodobnie więc strzały pochodziły od dwóch osób strzelających na różnej wysokości.
7. Na jednych zwłokach ran postrzałowych, ani obrażeń wewnętrznych nie stwierdzono. Zmiany stwierdzone w postaci obrzęku bardzo silnego twarzy, klatki piersiowej o zabarwieniu ciemno-wiśniowym-cjanotycznym świadczą, iż osoba ta upadła w dole i żywcem została zasypana ziemią, a śmierć nastąpiła wskutek uduszenia. Na innych zwłokach stwierdzono pęknięcie sklepienia czaszki wskutek pobicia. Osoba ta wskutek następowego wylewu krwawego do mózgu i opon, będąc nieprzytomna została wrzucona do dołu i zasypana ziemią, ponosząc śmierć również z uduszenia. Poza tym w jednym wypadku stwierdzono ranę postrzałową w okolicy szczytu płuc, której przebieg wskazywał, iż nie mogła być ona śmiertelną. I w tym wypadku jak świadczą zmiany pośmiertne, śmierć nastąpiła wskutek uduszenia po zasypaniu ziemią.
8. Na dwu zwłokach stwierdzono rany postrzałowe przyżyciowe ramienia, ze zdruzgotaniem kości ramieniowej. Rany zadane były na dłuższy czas przed śmiercią, jak świadczą zmiany przyranne powstałe wskutek długotrwałego ropienia oraz przykurcze mięśniowe. Na ranach tych nie stwierdzono żadnego opatrunku, ani innych oznak leczenia, widocznie skazanym nie udzielano żadnej pomocy lekarskiej.

Na podstawie przeprowadzonych oględzin należy stwierdzić, iż sposób traktowania skazanych przed zamordowaniem, jak bicie, poranienie, krępowanie drutami, brak opieki lekarskiej, akty gwałtu w postaci torturowania poprzedzającego bezpośrednio

zamordowanie, oraz sam sposób wykonania wyroku śmierci, należy uznać jako morderstwo dokonane w sposób okrutny, barbarzyński, bez żadnego uzasadnienia, niczym nieusprawiedliwiony akt gwałtu dokonany przez ludzi pozbawionych wszelkiego poczucia sprawiedliwości i ludzkości.

Na tym czynności powyższe Komisja zakończyła w dniu 3 sierpnia 1944r. w godzinach wieczorowych, protokół niniejszy zakończono i podpisano..

Podpisy odręczne, czytelne.

JRutkowski

Ignacy Lesiuk

Malawski

Sędzia Grodzki

Biegły-lekarz

Protokolant

OBWIESZCZENIE

Ponownie ponownego publicznego ostrzeżenia i zagrożenia rozstrzelaniem za zbrodnie przeciwko niemieckiemu dziełu odbudowy w Generalnym Gubernatorstwie przez Sąd Doraźny Dowódcy Policji Bezpieczeństwa i SD na Dystrykt Lublin na śmierć skazanych osób popełnione zostały poniżej podane akty gwałtu, które jak udowodniono popełnili bandyci z powiatu biłgorajskiego:

1. Zamordowanie 13 osób w dn. 10.6.1944 r. narodowości ukraińskiej w Sobodzie, między innymi kobiety i dzieci.
2. Zamordowanie 2 kobiet narodowości ukraińskiej w dniu 15.6.1944 r. w Biecku, powiatu biłgorajskiego.
3. Zamordowanie 2 mężczyzn narodowości ukraińskiej w dniu 15.6.1944 r. w Korkach, pow. biłgorajskiego.
4. Zamordowanie 21 osób i ciężkie poranienie 5 osób narodowości ukraińskiej dnia 26.6.1944 r. w Dąbrowicy.

W błąd wprowadzanie elementów podjętych zaraz po zakończeniu akcji upokorzenia na nowo akty terroru. Chodzi o tych samych (chorów, którzy unikają zasadzki otwartej izolowanej walki a swoje ataki instynktu na bezbronnych a szczególnie na kobiety i dzieciach wyświadczyć. Ten sposób działania musi być najostrej osądzony. Ponieważ dotychczasowe odwołania się do rozsądku spłyły na niczem musiały być w odwet za powyżej zaprowadzone akty gwałtu niteż pocane osoby, przez Sąd Doraźny Dowódcy Policji Bezpieczeństwa i SD na Okręg Lubelski za zbrodnie przeciw SS 1 i 2 Rozporządzenia o zwalczaniu szpiedów na dzieło odbudowy w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 2. 10. 1943 r. Dziennik Rozporządzeń dla Generalnego Gubernatorstwa Nr. 80/43 r.

na karę śmierci skazane i rozstrzelane:

1. Kotulski Michał z Lipin Górnych
za sprzykanie bandytom	31. Wasilewski Czesław z Działów
za przynależność do band
2. Walliko Jan z Huciak
za przynależność do band	32. Walas Alojzy z Bielin
za przynależność do band
3. Wzdz Zbigniew z Krzeszowa
za przynależność do band	33. Kowalski Władysław z Józefowa
za przynależność do band
4. Melnik Stefan z Młyna, pow. Równie
za przynależność do band	34. Wilkos Szczepan z Soh
za przynależność do band
5. Adamson Włodzisław ze Starej Rusy
za przynależność do band	35. Wolanin Jan z Woli Małej
za przynależność do band
6. Gutek Mieczysław z Ulonowa
za sprzykanie bandytom	36. Wolanin Antoni z Biłgoraja
za przynależność do band
7. Zyhmian Jan z Baraków, pow. Kraśnik
za przynależność do band	37. Bednarz Jan z Andrzejówki
za przynależność do band
8. Steindel Jerzy z Krzeszowa
za przynależność do band	38. Socha Adam z Dąbrowki
za przynależność do band
9. Moros Paweł z Berezny, pow. Pisk
za przynależność do band	39. Surmacz Jan z Aleksandrowa
za przynależność do band
10. Granda Kazimierz z Bahie
za przynależność do band	40. Sztajf Józef z Bielin
za przynależność do band
11. Granda Wawrzyniec z Zamch
za przynależność do band	41. Sleska Jan z Glinianki
za przynależność do band
12. Jahosz Jan z Ciośnów
za przynależność do band	42. Benko Michał z Borowca
za przynależność do band
13. Hajduk Kazimierz z Osuchów
za przynależność do band	43. Majwar Józef z Borowca
za przynależność do band
14. Wanka Antoni z Wolanin
za przynależność do band	44. Miro Józef z Puszczy Solskiej
za przynależność do band
15. Kuslak Jan z Korchowa
za przynależność do band	45. Marek Jan z Dąbrowicy
za przynależność do band
16. Lambrzyk Wojciech z Korchowa
za przynależność do band	46. Moskwa Jan z Frampola
za przynależność do band
17. Sowa-Sowiński Mieczysław z Józefowa
za przynależność do band	47. Wawralski Jan z Browala
za przynależność do band
18. Brozański Władysław z Kłyzowa
za przynależność do band	48. Kon Kazimierz z Glinianki
za przynależność do band
19. Gluch Dymitr z Borowca
za przynależność do band	49. Dziado Jan z Puszczy Solskiej
za przynależność do band
20. Gluch Dymitr z Zamch
za przynależność do band	50. Dziadosz Jerzy z Majdanu
za przynależność do band
21. Kodowski Czesław z Ruły Rożanieckiej
za przynależność do band	51. Bednorz Franciszek z Andrzejówki
za przynależność do band
22. Derylak Wojciech z Derylaków
za przynależność do band	52. Litkowicz Marcin z Aleksandrowa
za przynależność do band
23. Kaczmarzek Piotr z Biecku
za przynależność do band	53. Kurys Jan z Tereszpola-Zaorenda
za przynależność do band
24. Jermak Jakób bez stałego miejsca zamieszkania
za przynależność do band	54. Galczyński Wojciech z Korchowa
za przynależność do band
25. Krzeszowiec Ludwik z Różnica
za przynależność do band	55. Dziado Jan z Rudy Solskiej
za przynależność do band
26. Kawa Jan z Holcówki
za przynależność do band	56. Durszt Józef z Hrubieszowa
za przynależność do band
27. Knap Jan z Łukowej
za przynależność do band	57. Kanty Józef z Puszczy Solskiej
za przynależność do band
28. Kołodziejczyk Tadeusz z Krzeszowa
za przynależność do band	58. Demidowski Konrad z Krzeszowa
za przynależność do band
29. Razoncki Mieczysław z Krzeszowa
za przynależność do band	59. Klucaczyski Jan z Momot
za przynależność do band
30. Łukasz Franciszek z Rap
za przynależność do band	60. Benk Józef z Tereszpola
za przynależność do band

Dlatego też leży w interesie ludności niemieckiej przy ewentualnie ponownie zdarzających się aktach gwałtu w szczególności w napadach na Niemców, na obywateli państw z Ełszą niemiecką sprzyjających odbudowie Generalnego Gubernatorstwa przez natychmiastowe ujęcie względnie spowodowanie ujęcia sprawcy lub sprawców albo przez odpowiednie oddziaływanie na im znane w błąd wprowadzone jednostki albo przez doniesienie podejrzanych osób o to się postarać, aby wyrok na dalszych poza wyżej zapodany obrębem osób aresztowanych i przez Sąd Doraźny Dowódcy Policji Bezpieczeństwa i SD na Okręg Lubelski na śmierć osądzonych wykonany nie został.

dnia 4 lipca 1944 r.

Dowódca Policji Bezpieczeństwa i SD
na Okręg Lubelski

Obwieszczenie władz niemieckich z dnia 4 lipca 1944 r.
o rozstrzelaniu w lesie na Rapach pod Biłgorajem 60 partyzantów.
(Tekst w języku polskim).

Treue und Loyalität gegenüber der Sowjetunion und der Androhung der Exekution durch die NKWD für die Christenheit zum Tode verurteilten Personen und unbeschädigt gebliebenen Personen. Die Namen der Verurteilten sind in der Liste der Verurteilten angegeben.

1. **Erhebung** von 12 Personen am 19.5.1945 in Siedels, darunter Frauen und Kinder, ukrainische Volksangehörige.
2. **Erhebung** von 2 Frauen am 15.6.1945 in Wiesau, Kr. Hildesr., ukrainische Volksangehörige.
3. **Erhebung** von 2 Männern am 15.6.1945 in Harz, Kr. Hildesr., ukrainische Volksangehörige.
4. **Erhebung** von 21 Personen in Dabowitz und 5 Personen schwer verwundet am 26.6.1945 ukrainische Volksangehörige.

1. Knappe
2. Knappe
3. Knappe
4. Knappe
5. Knappe
6. Knappe
7. Knappe
8. Knappe
9. Knappe
10. Knappe
11. Knappe
12. Knappe
13. Knappe
14. Knappe
15. Knappe
16. Knappe
17. Knappe
18. Knappe
19. Knappe
20. Knappe
21. Knappe
22. Knappe
23. Knappe
24. Knappe
25. Knappe
26. Knappe
27. Knappe
28. Knappe
29. Knappe
30. Knappe
31. Knappe
32. Knappe
33. Knappe
34. Knappe
35. Knappe
36. Knappe
37. Knappe
38. Knappe
39. Knappe
40. Knappe
41. Knappe
42. Knappe
43. Knappe
44. Knappe
45. Knappe
46. Knappe
47. Knappe
48. Knappe
49. Knappe
50. Knappe
51. Knappe
52. Knappe
53. Knappe
54. Knappe
55. Knappe
56. Knappe
57. Knappe
58. Knappe
59. Knappe
60. Knappe
61. Knappe
62. Knappe
63. Knappe
64. Knappe
65. Knappe
66. Knappe
67. Knappe
68. Knappe
69. Knappe
70. Knappe
71. Knappe
72. Knappe
73. Knappe
74. Knappe
75. Knappe
76. Knappe
77. Knappe
78. Knappe
79. Knappe
80. Knappe
81. Knappe
82. Knappe
83. Knappe
84. Knappe
85. Knappe
86. Knappe
87. Knappe
88. Knappe
89. Knappe
90. Knappe
91. Knappe
92. Knappe
93. Knappe
94. Knappe
95. Knappe
96. Knappe
97. Knappe
98. Knappe
99. Knappe
100. Knappe

1. Kolutski Michał aus Lipiny Gorne
wegen Baudeingehörsigkeit
2. Walicki Jan aus Hienke
wegen Baudeingehörsigkeit
3. Godz & Zbigniew aus Kreszow
wegen Baudeingehörsigkeit
4. Meisnik Stepan aus Myso
wegen Baudeingehörsigkeit
5. Adamson Wladimir aus Szala-Rosen
wegen Baudeingehörsigkeit
6. Gutek Mieczyslaw aus Ulanow
wegen Baudeingehörsigkeit
7. Zelman Jan aus Baraki, Kreis Kreskow
wegen Baudeingehörsigkeit
8. Steindel Jerzy aus Kreszow
wegen Baudeingehörsigkeit
9. Kros Pawel aus Berema, Kreis Pinsk
wegen Baudeingehörsigkeit
10. Granda Kazimierz aus Babice
wegen Baudeingehörsigkeit
11. Granda Wladislaw aus Zarech
wegen Baudeingehörsigkeit
12. Jachost Jan aus Gusemy
wegen Baudeingehörsigkeit
13. Hajduk Kazimierz aus Gusemy
wegen Baudeingehörsigkeit
14. Wofny Antoni aus Wladaw
wegen Baudeingehörsigkeit
15. Kun Jan aus Kreschow
wegen Baudeingehörsigkeit
16. Lembryk Wojciech aus Kreschow
wegen Baudeingehörsigkeit
17. Sowa-Sowiński Mieczyslaw aus Jozefow
wegen Baudeingehörsigkeit
18. Brodzanski Wladyslaw aus Klyzow
wegen Baudeingehörsigkeit
19. Gluch Dmytr aus Botowice
wegen Baudeingehörsigkeit
20. Gluch Dmytr aus Zarech
wegen Baudeingehörsigkeit
21. Kodowski Czeslaw aus Ruda-Rozanec
wegen Baudeingehörsigkeit
22. Derylak Wojciech aus Derylaci
wegen Baudeingehörsigkeit
23. Raczarski Piotr aus Raczca
wegen Baudeingehörsigkeit
24. Jermak Jakob ohne festen Wohnort
wegen Baudeingehörsigkeit
25. Kreszowiec Ludwik aus Rozanec
wegen Baudeingehörsigkeit
26. Kawa Jan aus Poluruka
wegen Baudeingehörsigkeit
27. Knap Jan aus Lutowa
wegen Baudeingehörsigkeit
28. Koldziejczyk Tadeusz aus Kreszow
wegen Baudeingehörsigkeit
29. Kazzinski Mieczyslaw aus Kreszow
wegen Baudeingehörsigkeit
30. Lukasiak Franciszek aus Rapy
wegen Baudeingehörsigkeit

31. Wasilewski Czesław aus Dnaly
waga Banderszchigheit
32. Walas Alojzy aus Niechaj
waga Banderszchigheit
33. Kowalski Władysław aus Jozefów
waga Banderszchigheit
34. Wikos Szczepan aus Sol
waga Banderszchigheit
35. Wolenin Jan aus Wola-Mala
waga Banderszchigheit
36. Wolonin Antoni aus Bologra
waga Banderszchigheit
37. Bednarz Jan aus Andrzejkowa
waga Banderszchigheit
38. Socha Adam aus Dabrowka
waga Banderszchigheit
39. Surmacz Jan aus Aleksandrow
waga Banderszchigheit
40. Szatal Josef aus Bieliny
waga Banderszchigheit
41. Sleska Jan aus Glinanka
waga Banderszchigheit
42. Bunko Michal aus Borowiec
waga Banderszchigheit
43. Najwar Josef aus Golce
waga Banderszchigheit
44. Nizio Josef aus Praszys-Sablat
waga Banderszchigheit
45. Malek Jan aus Dabrowica
waga Banderszchigheit
46. Moskwa Jan aus Frampol
waga Banderszchigheit
47. Bidniuk Jan aus Kowala
waga Banderszchigheit
48. Koh Kazimierz aus Glinanka
waga Banderszchigheit
49. Dzido Jan aus Puszcz-Solka
waga Banderszchigheit
50. Dzieduszek Jerzy aus Majdan
waga Banderszchigheit
51. Bednarz Franciszek aus Andrzejkowa
waga Banderszchigheit
52. Jozef Marcin aus Aleksandrow
waga Banderszchigheit
53. Kuryk Jan aus Terespol-Zetenda
waga Banderszchigheit
54. Goleczynski Wojciech aus Korbów
waga Banderszchigheit
55. Dziduch Jan aus Ruda-Solka
waga Banderszchigheit
56. Duroz Josef aus Hrubieszów
waga Banderszchigheit
57. Kanty Josef aus Puszcz-Solka
waga Banderszchigheit
58. Demidowski Konrad aus Krzeszów
waga Banderszchigheit
59. Kluczekzynski Jan aus Momoty
waga Banderszchigheit
60. Bonk Josef aus Terespol
waga Banderszchigheit

Es liegt nämlich in der Hand der nichtregierenden Bevölkerung, die erst vom vorübergehenden Gewinne, insbesondere Überfällen auf Deutsche, Angehörige der mit dem Gross-Kontak zusammenhängenden Interessen der Arbeitslosen im Generalstreikverweirte arbeitenden Nichtregierenden

durch sofortige Festnahme
oder Verurteilung der Festnahme des oder der Täter
oder durch Einwirkung auf ihnen bekannte, ungeleitete Elemente
oder durch Anpreisung verdächtigter Personen.

Jeune au corps, dans les têtes et les mains

über den angeführten Personenkreis hinaus

Insammeln und vom Standpunkt des Kommandeurs des Schützengarnisons und des SO bis des Distanz links zum Ende vertrieben Personen nicht vertriebt wird.

Belgium, 4 July 1964

30

Odslonięcie miejsca kaźni partyzantów zamordowanych
na Rapach w dniu 4 lipca 1944 r.

Zwłoki partyzanta wydobywane ze wspólnej mogiły.

Identyfikacja ciał zamordowanych partyzantów.

Zwłoki zamordowanego partyzanta.

Oględziny ciał wydobytych z mogiły odkrytej na Rapach.

Oględziny ciał wydobytych z mogiły odkrytej na Rapach.

Oględziny ciała wydobytych z mogiły odkrytej na Rapach.

Składanie ciała do trumny.

Przygotowanie do transportu trumien ze zwłokami partyzantów.

Uroczyste sprowadzenie zwłok ekshumowanych partyzantów do kościoła WNMP w Biłgoraju.

Wspomnienia partyzanta z oddziału „Wira relacja Mariana Witkowskiego „Witka”

W listopadzie 1941 roku mając lat 19, powiadomiony zostałem, żeby stawić się na zbiórce w Majdanie Nepryskim / na polu / w wyznaczonym miejscu: Krzaczkowa Góra. Późnego wieczoru wraz z kolegami doszliśmy na to spotkanie.

Już czekali na przybyłych chłopców: 1. Mielniczek Franciszek pseudonim „Jeż” (plutonowy), 2. Wasilik Piotr, pseudonim „Kuba” (starszy sierżant). Wymienieni podziękowali nam za przybycie, przekazując nam cel (rozmowy i pouczenia), tłumacząc zebrany, że może zaistnieć reakcja ze strony Niemców (aresztowania, wywóz do Niemiec, czy też do obozów). Należy być ostrożnym i przygotować się na najgorsze, musimy się przeciwstawiać.

Następna sprawa, to że powstała organizacja podziemna ZWZ w lasach józefowskich, potrzebna będzie broń do obrony. Informacje i wyjaśnienia trwały dość długo, przekazywane przez Franciszka Mielniczka i Piotra Wasilika. W końcu doszło do złożenia Przysięgi Wojskowej, tzw. „Rota”, odpowiedź brzmiała: Tak mi dopomóż Bóg.

Powróciłem do domu, późno w nocy, ojciec zapytał mnie, gdzie byłeś synu tak długo, opowiedziałem swemu tacie całą prawdę, że złożyłem „przysięgę Żołnierską”. Chciałem być przygotowany do walki z okupantem niemieckim. Brakowało mi broni. Po namyśle usłyszałem ojca odpowiedź:

- W razie potrzeby broń się znajdzie. Karabiny trzeba wydostać ze studni, kilka sztuk „kabeków” wrzuciłem do studni.
(KBK – ręczny karabin maszynowy)

Pochwaliłem się tym kolegom, powiedziałem o tym schowku, gdzie są ukryte „kabeki”. Następnej nocy zebraliśmy się do wydostania broni ze schowka; Tadeusz Nowak, Pyter Ignacy, Pysznik Mieczysław i ja. Przygotowaliśmy sznury, pozakręcane widły i z przymocowanymi ciężarkami wpuściliśmy do studni, krążąc dokoła betonów. Męcząca praca lecz konieczna. Po kilku godzinach mieliśmy już wydobyte 2 „kabeki” i jeden RKM. Następnej nocy wydobyliśmy 4 „kabeki”. Ucieszyliśmy się taką zdobyczą. Jeden „kabek” zostawiłem sobie, pozostałe przekazaliśmy na

placówkę leśną. Natomiast z amunicją było łatwiej, bo Pyter Ignacy znalazł miejsce, gdzie zakopana była amunicja w trocinach. Zostało odkopane 6 żelaznych skrzynek z amunicją do „CKM” w taśmach. To było bardzo dużo amunicji.

Wspomnę o Tartaku, bo Długi Kąt był własnością hrabich Zamojskich, był to okropnie duży plac o powierzchni 6 hektarów, ogrodzony o połowy płotem.

Niemcy zgromadzili jeńców wojennych (polskich żołnierzy), było ich około 10.000, dlatego w naszych okolicach polscy żołnierze rozbrajali się, gdzie tylko mogli, a byli też i tacy jeńcy, którzy już sprowadzeni na plac posiadali jeszcze przy sobie broń. Chowali ją wtedy na tym placu.

Rok 1943 był ciężki o przeżycia. Tartak został spalony przez partyzantów Miszki Tatara. Zabito kierownika Tartaku Niemca Leśnikowskiego. W tym dniu zjechała żandarmeria niemiecka. Zwołano ludzi do gaszenia Tartaku, wybrano około 20 zakładników do rozstrzelania za Niemca - kierownika. Wywieźli nas o Józefowa osadzając przy gminie w 2 pomieszczeniach, w oczekiwaniu na przyjazd gestapo. Po trzech godzinach 10 z nas wypuszczono, tych którzy mieli hełmy strażackie. Po jakimś czasie uwolnili pozostałych. Ojciec i młodszy brat zostali zmuszeni do pracy w Tartaku. Ja z kolegami pomyśleliśmy, że idziemy do lasu.

Następnego dnia przyjechali żandarmi do Tartaku i wszystkich zwołali. Ustawili ludzi w dwu szeregach, wyprowadzili potem pod eskortą na Majdan Nepryski (Klin) na plac obok remizy. Zgromadzono całe szeregi mężczyzn, rozpoczęto segregację, część robotników tartacznych zwolniono (takich, którzy będą później potrzebni do odbudowy Tartaku). Pozostałych zapakowali do krytych samochodów i wywieźli do obozu do Zwierzyńca, część do Lublina na Majdanek a stamtąd do Niemiec. Ja się ukryłem, mojego ojca zwolnili. Natomiast brata zabrali i wywieźli do Niemiec. Potem napisał kartkę, że jest w obozie na wyspie Usedom w Niemczech. Po wywiezieniu tylu mężczyzn z naszego terenu, ja sam dłuższy czas ukrywałem się, gdzie mogłem. W końcu postanowiłem opuścić dom, rodzicom powiedziałem, że idę do lasu. Mama na odejście dała mi trochę żywności, wręczyła medalik z Matką Boską i pudełeczko soli św. Agaty, po czym pożegnała mnie znakiem Krzyża Świętego

i słowami: Niech Bóg ma Cię w swojej opiece.

Moi koledzy Tadeusz Nowak i Danuta Wójcik zawołali mnie, że idziemy na placówkę w okolice Górecka, do tzw. „Trzepietniaka”, do siedziby obozu partyzanckiego pod dowództwem Konrada Bartoszewskiego pseudonim „Wir”. Po kilku dniach zostałem przeniesiony o ochrony Szpitala Leśnego nr 665. Zapoznaje się z kolegami, wymieniamy pseudonimy. Szpital na Trzepietniaku zorganizowany był w drewnianym baraku przywiezionym z Długiego Kąta. Mieściło się tam 12-15 łóżek, pracowały sanitariuszki i lekarze.

Sanitariuszki:

1. Rogulska Janina, ps. „Nina”
2. Wójcik Danuta, ps. „Danka”
3. Wójcik Halina – nn
4. Mirska Stefania, ps. „Sarenka” (z.d. Nowak)
5. Sobczyk Hanka – nn

Lekarze:

Doktor Bigaj, ps. „Filip”

Doktor Radwan, ps. „Kopeć”

Doktor Krynicki, ps. „Korab”

Ochrona szpitala

1. Władysław Drygas, ps. „Żbik” – dowódca drużyny
 2. Bernacki Kazimierz, ps. „Kruk” – załoga drużyny
 3. Studnicki Tadeusz, ps. „Bocian” – załoga drużyny
 4. Kołtun Jan, ps. „Pniaczek” – załoga drużyny
 5. Drożdziel Jan, ps. „Boks” – załoga drużyny
 6. Witkowski Marian, ps. „Witek” – załoga drużyn
 7. Cyprian Łyś, ps. „Bocian” – załoga drużyny
 8. Kozłowski Franciszek, ps. „Zajac” – załoga drużyny
 9. Mazur Czesław, ps. „Czajka” – załoga drużyny
 10. Maćko Michał, ps. „Szron” – załoga drużyn
- oraz dowódca służby minerskiej, porucznik Stanisław Kowalski, ps. „Huk”.

W okolicach przełomu maja i czerwca 1944 oddziały partyzanckie otrzymały zrzut broni z samolotów w okolicy Florianki. Oddział

ochrony szpitala, czyli my wszyscy braliśmy udział w przewiezieniu broni do oddziałów Konrada Bartoszewskiego ps. „Wir”, do bunkra na Trzepietniaku.

W naszej drużynie mieliśmy 4 sztuki „RKM”, pozostałe to były „KB”. Niektórzy z nas otrzymali krótką bron, tzw. szmity (bębenkowiec nagan).

Przed samą akcją brałem udział w zniszczeniu mostu w Bukownicy, dzień później uczestniczyłem w zaminowaniu drogi Aleksandrów – Józefów, w okolicy Św. Trójcy (Sigła), dowodził wtedy grupą minerską porucznik „Huk” – Stanisław Kowalski. Zginęło 4 żandarmów niemieckich jadących do Józefowa.

W dniu 21 czerwca 1944 roku otrzymaliśmy wiadomość o rozwiązaniu i likwidacji Szpitala. Poinformowano nas, że lasy są okrążone przez wojsko niemieckie – kałmuków, że szykuje się do obławy i zniszczenia jednostek partyzantów. W lasach stacjonowało kilkanaście oddziałów partyzanckich. Rozkazem komendanta naszej placówki mieliśmy przygotować Szpital do likwidacji. Nastąpiła ewakuacja. Zbędne rzeczy mieliśmy zakopać, schować, zamaskować. Wewnątrz oddziału zaczął się szal. Zebraliśmy zasobniki ze zrzutu duże okrągłe, wykopaliśmy doły, w które powkładaliśmy leki i opatrunki i zakopaliśmy je. To samo dotyczyło żołnierzy ochrony Szpitala. Pozakopywaliśmy te rzeczy pod pniami grubych jodeł, dobrze zamaskowaliśmy, żeby nie pozostał najmniejszy ślad. Pogłęбилиśmy następnie już wykopane stanowisko ogniowe, zwinęliśmy 4 spadochrony ze zrzutu, dobrze przydeptujemy, następnie rozrzucamy trochę łusek karabinowych. Kolejnego dnia było już widać maszerujących żołnierzy - partyzantów na placówkę „Wira”. Gdzie odbyła się narada. Zapala decyzja o wymarszu w kierunku szosy, w okolice Tarnowoli, potem szybki przeskok przez szosę. Skierowaliśmy się w okolice leśniczówki „Dębowiec”, potem przeszliśmy na drugi brzeg rzeki Sopot. I tam już nas Niemcy wysledzili.....zaczęli nas ostrzeliwać z dział i armat, czołgów i tankietek.

Wycofaliśmy się w głąb lasu, w kierunku Fryszarka Buliczówka – Malce. Wszystkimi oddziałami dowodził major „Kalina”. Po chwili odpoczynku Kalina zwołał wszystkich dowódców oddziałów na naradę. Rozpaliliśmy ognisko, wszystkie akta tajne zostały spalone. W trakcie krótkiej rozmowy Kalina przekazał dowództwo

rotmistrzowi Mieczowi, sam zaś odszedł w nieznanym kierunku, pozostawiając oddziały. Rotmistrz Miecz przekazał zaraz potem dowództwo „Wirowi”. Powstał totalny chaos. „Wir” postanowił przejąć walkę w okolicach Osuch i przerwać pierścień podając po linii jeden drugiemu maszynową broń, na pierwszą linię natomiast mieliśmy przygotować granaty. Maszerowaliśmy dalej, na czele prowadził „Wir” na swym koniu. Oddziały zaczynają się odrywać, chcą wyjść z okrążenia oddzielnie. Oddział „Woyny” odszedł nad Sopotem, bliżej Fryszarki, pozostałych kilka oddziałów wycofało się na uroczysko (Maziarze – Buliczówka). Oddział „Wira” powoli dochodził do Osuch. Z oddali słychać było, że oddział „Woyny” walczy już z wrogiem, podobnie jak pozostałe na uroczysku Maziarze. Oddział „Wira” znalazł się już nad Sopotem w Osuchach. Niemcy oświetlili przedpole walki i zaczęli ostro ostrzeliwać z broni maszynowej. Dowódca „Wir” podał po linii okrzyk „hura, hura!” , obrzuciliśmy się granatami, by zrobić sobie pole i czołgając się ostrzelaliśmy się również z broni maszynowej. Ciągłe czołgając się wyszliśmy z okrążenia, pilnowałem się swojego „erkaemu”, podawałem coraz to nowe gotowe magazynki mojemu koledze Drożdzielowi, ps. „Boks”. Wyszliśmy z okrążenia. Zostałem lekko ranny w biodro, odłamkiem granatu, mimo to mogłem iść dalej. Słychać już było krzyki i jęki rannych partyzantów. Podczas gdy się czołgaliśmy, jeden z moich kolegów (NN) został trafiony kulą w głowę, widziałem jak kula rozerwała mu czaszkę i głowę, wyprężył się.....został na polu walki....

Po wyjściu z pierścienia spotkałem rannych kolegów, próbujących o własnych siłach wycofać się w głąb lasu, w kierunku Kozaków. Przed sobą mieliśmy rannego Tadeusza Szynajcę, ps. „Szum”, trafionego trzema kulami w okolice pęcherza moczowego, prosił:

- Nie zostawiajcie mnie...” Jak tylko mogliśmy, tak udzieliliśmy mu wszelkiej pomocy, żeby przedostać się na tyły wroga.

Dużą grupą doszliśmy o Stawów Michalskich, chwilę odpoczęliśmy, po czym doszliśmy aż o kolejnego obozu partyzanckiego do tzw. „Czwórki”, w okolicach Sigły. Co parę minut docierali kolejni koledzy, którym udało się wyjść z okrążenia. Ranni pozostali na tyłach wroga z sanitariuszka Janiną Rogulską, ps. „Nina”, drugiego dnia koledzy odnaleźli ich w lesie i sprowadzili

do oddziału. Na polu walki pozostali zabici Władysław Drygas, ps. "Żbik", Aniela Nowak, Henryk Nowak, Jan Podolak, Paweł Dziurbas, J. Kołtun i wielu innych. Oddział „Wira” liczył prawdopodobnie 140 ludzi, w tym 15 osób załogi Szpitala Leśnego kryp. 665.

Na zakończenie swoich wspomnień chcę dodać, że jestem obecny na każdej uroczystości upamiętniającej nasz patriotyzm w Osuchach, czekam na te spotkania z kolegami, uczestniczymy we Mszy św., którą odprawia również nasz kolega partyzant, Ksiądz Infułat Stanisław Małysiak, z oddziału „Wira”, ps. „Sęp”. Mamy okazję wrócić do wielu wspomnień o nas walczących wtedy, o naszych dowódcach poszczególnych oddziałów, należących do AK, wspomnieć, że byli bohaterami. Szkoda, że nasze teraźniejsze władze AK dbają tylko o swoich dowódców, nadając im liczne oznaczenia, ordery, awanse, a nie pamiętają o tych szarych żołnierzach-partyzantach, którzy przeżyli walkę po Osuchami, że zapomniano o nich, choć żyje ich tak niewielu.

Józefów 2006

Spis treści

<i>Zbrodnia wojenna na Rapach - Jerzy Markiewicz</i>	3
<i>Protokół oględzin miejsca stracenia i zewnętrznych oględzin zwłok pomordowanych Polaków przez okupantów niemieckich (ze zbiorów własnych Jerzego Markiewicza)</i>	5
<i>Zdjęcia obwieszczenia władz niemieckich z dnia 4 lipca 1944 roku o rozstrzelaniu w lesie na rapach pod Bilgorajem 60 partyzantów (ze zbiorów Muzeum Ziemi Biłgorajskiej w Biłgoraju)</i>	29
<i>Zdjęcia z przeprowadzonej 2 – 3 sierpnia 1944 r. Ekshumacji partyzantów pomordowanych w dniu 4 lipca 1944r (ze zbiorów Muzeum Ziemi Biłgorajskiej w Biłgoraju)</i>	31
<i>Wspomnienia partyzanta z oddziału "Wira" (relacja Mariana Witkowskiego "Witka").,</i>	41